

Міністерство освіти і науки України

**Український педагогічний університет імені Михайла Драгоманова
(Україна)**

Uniwersytet WSB Merito Chorzów (Польща)

Wyższa Szkoła Lingwistyczna w Częstochowie (Польща)

Państwowa Akademia Stosowanych w Chełmie (Польща)

**Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Instytut Pedagogiki
(Польща)**

Національний авіаційний університет (Україна)

**Кам'янець-Подільський національний педагогічний
університет імені Івана Огієнка (Україна) Інститут проблем
виховання НАПН України**

**«СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА: ВИКЛИКИ ЧАСУ»
присвячена 190-річчя УДУ імені Михайла Драгоманова**

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції

Київ, 24 квітня 2024 р.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
факультету соціології та соціальної політики Українського державного
університету
імені Михайла Драгоманова
(протокол № від року)*

Редакційна колегія:

- Віктор АНДРУЩЕНКО* доктор філософських наук, професор,
дійсний член НАПН України, член-
кореспондент
НАН України,
заслужений діяч науки і техніки України,
ректор Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова
- Григорій ТОРБІН* доктор фізико-математичних наук, професор, проректор
з наукової роботи Українського державного
університету імені Михайла Драгоманова
- Ростислав ДРАПУШКО* кандидат філософських наук,
професор, проректор з науково-
педагогічної роботи (адміністративно-
господарської діяльності) Українського
державного університету імені Михайла
Драгоманова
- Володимир ЛАВРИНЕНКО* кандидат філософських наук, професор,
проректор з міжнародних зв'язків Українського
державного
університету імені Михайла Драгоманова
- Роман ВЕРНИДУБ* доктор фізико-математичних наук, професор,
проректор з навчально-методичної
роботи Українського державного
університету імені Михайла Драгоманова
- Алла ЯРОШЕНКО* доктор філософських наук, професор, декан

- Тетяна ГОЛУБЕНКО* Факультету соціології та соціальної політики
Українського державного університету імені
Михайла Драгоманова
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
соціальної освіти та соціальної
роботи,
заступник декана з наукової роботи та
міжнародних зв'язків факультету соціології та
соціальної політики УДУ імені Михайла
Драгоманова
- Василь КАРИЧКОВСЬКИЙ* доктор педагогічних наук, професор кафедри
позашкільної освіти факультету соціології та
соціальної політики УДУ імені Михайла
Драгоманова
- Дар'я БИБИК* доктор філософії в галузі соціальної роботи,
доцент кафедри соціальної освіти та соціальної
роботи факультету соціології та соціальної
політики УДУ імені Михайла Драгоманова
- Микола БУЛАТЕВИЧ* кандидат соціологічних наук, доцент кафедри
соціології та публічних комунікацій факультету
соціології та соціальної політики УДУ імені
Михайла Драгоманова
- Марина СОЛЯНИК* кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри соціальної освіти та соціальної роботи
факультету соціології та соціальної політики
УДУ імені Михайла Драгоманова
- Андрій ЗАМОЖСЬКИЙ* викладач кафедри соціальної політики
факультету соціології та соціальної політики
УДУ імені Михайла Драгоманова
- Наталія ПОЛУЙКО* голова Студентського наукового товариства
Факультету соціології та соціальної політики
Українського державного університету імені
Михайла Драгоманова

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА: ВИКЛИКИ ЧАСУ: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, що присвячена 190-річчя УДУ імені Михайла Драгоманова (24 квітня 2024 року). Київ: Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2024, 115 с.

У збірнику подано тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА: ВИКЛИКИ ЧАСУ», в яких висвітлюються результати досліджень науковців та практиків щодо актуальних питань соціальної політики, соціальної роботи, соціальної педагогіки, позашкільної освіти, соціології, сучасних концепцій, технологій, стратегій в умовах сьогодення в Україні.

Матеріали опубліковано в авторській редакції. Відповідальність за зміст, достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники та/або рецензенти, які рекомендували матеріали до публікації.

Марина Остапенко
доктор політичних наук,
старший науковий співробітник
Науково-дослідного центру
«Інститут соціально-правових та
політичних досліджень
імені Олександра Яременка»
м. Київ, Україна
ORCID 0000-0002-4412-0229
m.a.ostapenko@udu.edu.ua

СОЦІАЛЬНА АКТИВНІСТЬ МОЛОДІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У науковому середовищі є різні підходи щодо сутності поняття соціальної активності. Зокрема дослідники вказують на соціологічний, політологічний та психологічний аспекти цього поняття. У змісті наголошується про його зв'язок із трудовою, суспільно-політичною, духовною, творчою, пізнавальною діяльністю; з особливостями і здібностями людини взаємодіяти з оточуючим середовищем; із намаганням людини вплинути на процеси і розвиток суспільного життя. Рейковський Я. виокремлює такі складові соціальної активності: об'єкт, на який спрямовуються дії; цілі діяльності; витрати, пов'язані із цією діяльністю; часовий вимір діяльності [2, с.4-5]. Спонукаючою основою соціальної активності Мануйлов Є. називає інтереси і потреби. Також дослідник визначає її критерії: інтереси, потреби, цінності, на які спрямована активність; рівень сприйняття інтересів, потреб, цінностей (емоційний, вольовий, когнітивний); особливості реалізації інтересів, потреб, цінностей (форми, масштаб, час), що впливають на результат та ефективність [2, с. 5-7].

Зміст поняття дозволив науковцям серед напрямів соціальної активності молоді визначити такі: соціальна активність у науковій і освітній сфері (участь у діяльності наукових та освітніх фондів, підготовка та реалізація наукових та освітніх проєктів тощо); робота у волонтерських організаціях; робота в культурно-мистецьких громадських організаціях, рухах; розвиток молодіжного бізнесу, підприємництва; соціальна активність у спортивній і екологічній сферах [3, с. 150].

До повномасштабного вторгнення РФ в Україну серед окреслених напрямів у молоді пріоритетною була соціальна активність у науковій і освітній сфері. Другу позицію посідала участь у волонтерських організаціях щодо надання матеріально-фінансової та психологічної допомоги учасникам АТО та внутрішнім переселенцям тощо; третю – соціальна активність у культурно-освітній сфері [3, с. 150]. Серед чинників, що сприяють розвитку соціальної активності молоді, до повномасштабного вторгнення молоддю було визначено

такі (за пріоритетністю): складна соціально-економічна та соціально-політична ситуація в країні; прагнення до саморозвитку; підтримка молоді з боку соціальних інституцій та можливість отримання грантів на соціальні проекти; активність молодіжних організацій; вплив медіа; пропаганда соціальної активності [3, с. 151-152].

Важливим аспектом у розумінні соціальної активності є її орієнтованість на вирішення завдань суспільства чи групи у певний період. Російська агресія вплинула на всі категорії суспільства. Серед них і молодь. Чи змінилася соціальна активність молоді в умовах воєнного стану? Соціологічні дослідження фіксують певні зміни. Одним із пріоритетних напрямів соціальної активності молоді є волонтерство. Порівнюючи дані до і після повномасштабного вторгнення РФ в Україну, простежуються такі тенденції: збільшилася частка молоді з 6% (у 2021р.) до 30%, яка залучилася до волонтерської діяльності протягом 2022р.; майже однаковою є частка молоді, що займалася волонтерством до вторгнення (2021р. – 14%) і під час повномасштабного вторгнення (2022р. – 12%); зменшилася частка молодих людей, які займаються волонтерством з 62% у 2021р. до 52% у 2022р. [1, с. 57].

Поширеними сферами волонтерської діяльності у 2022р. молодь назвала збір коштів для Збройних Сил України; допомогу на місцях; допомогу військовим (закупівля спорядження, медикаментів тощо); допомогу ВПО або біженцям [1, с. 58]. Серед сфер волонтерства, до яких долучилися б молоді люди, це: збір коштів для Збройних Сил України; допомога на місцях; допомога військовим (закупівля спорядження, медикаментів тощо); допомога ВПО або біженцям та інші [1, с. 58]. Цікаво, що більш активно молодь хотіла би брати участь в організації та зборі гуманітарної допомоги; допомозі нужденним, сиротам та людям з інвалідністю, літнім людям; в прибиранні та впорядкуванні території; в озелененні свого міста/села [1, с. 58]. Серед тих, хто вплинув на бажання займатися волонтерською діяльністю, майже половина (43%) респондентів відзначили, що це їхнє самостійне рішення; близько третини (27%), що це друзі, знайомі, родичі; 7% респондентів назвали, що це інформація в соціальних мережах; 4% опитаних відзначили, що їх надихнули вчителі чи навчальний заклад [1, с. 59]. Серед мотиваційних чинників, то молодь відзначила «бажання допомогти конкретним людям (34%); користь суспільству (32%); причетність до спільної справи (27%); початок повномасштабного вторгнення (22%); волонтерство відповідає моїм принципам, життєвій позиції (14%); за компанію з іншими (10%)» [1, с. 59].

Отже, щоб підтримати бажання молоді бути корисними суспільству, важливими кроками можуть бути: реалізація і залучення молоді до проектів з активною участю молоді у них; проведення публічних заходів, де беруть участь доросле населення і молодь; активізація навчально-освітніх заходів для молоді

щодо розвитку соціальних і громадських компетентностей; поширення інформації про волонтерські ініціативи та можливість долучатися до них тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вплив війни на молодь в Україні. ГО «Аналітичний центр Cedos» і дослідницька агенція «Info Sapiens». 2023.
URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/vplyv-viyny-na-molod-v-ukrayini>
2. Мануйлов Є. Соціальна активність молоді: до проблеми розуміння сутності. Вісник Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого. Сер. Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2010. № 3. С. 3-12.
3. Рудська М. Соціальна активність молоді: основні напрями та чинники розвитку. Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАН України. Том 1. 2016. Випуск 44. С. 149-154.

Резанова Н.О.,

*кандидат філософських наук., доцент,
Національний університет «Запорізька політехніка»*

ORCID: 0000-0003-3094-4881

м.Запоріжжя,

Україна

e-mail: reznat120@gmail.com

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ У СОЦІАЛЬНУ ПОЛІТИКУ УКРАЇНИ

Стійкість країни перед викликами та успішність подолання загроз актуалізує питання конкурентоспроможності України, що в стратегічній перспективі визначається, серед інших, і таким ресурсом, як якість населення країни (комплексне поняття якості населення включає в себе демографічні та соціальні характеристики).

Соціальна політика на різних етапах свого історичного буття завжди ставала віддзеркаленням тих процесів, що відбувалися в суспільстві. У рівній мірі це стосується питання ефективного структурування і визначення її пріоритетів та стандартів. Реалізація соціальної політики покликана здійснювати позитивний вплив на створення, підтримку і зміну умов ефективної взаємодії